

Forum

Životno osiguranje i dobrovoljne privatne penzije u svetlu reforme penzionog sistema

POKAŽITE NAJBLIŽIMA KOLIKO VAM JE STALO DO NJIH.

1 milion evra

VIPLIFE
OSIGURANJE

Većini ljudi je potrebno životno osiguranje. Ako se bavite poslom rizičnim za zdravlje ili je neko finansijski zavisian od Vas, VIP LIFE osiguranje je kreirano da zadovolji Vaše potrebe i unapred ponudi najbolja rešenja za potencijalne probleme. Ono pokriva rizik nastanka smrtnog slučaja i rizike nastanka težih oboljenja.

Da li ste zainteresovani da za veoma nisku premiju ostvarite veoma visoku osiguranu sumu?

VIP LIFE osiguranje života karakteristično je i jedinstveno po tome što se iznos osigurane sume kreće od 100.000 € do čak 1.000.000 €, a premija uplaćuje prema dinamici za koju se Vi odlučite i u skladu sa Vašim mogućnostima.

Korisnički centar:
021 480 2222

Zaključivanjem ove polise postajete i član DDOR VIP KLUBA, te Vas očekuju ekskluzivne pogodnosti i prilike za nova iskustva vredna pamćenja. Program ovog elitnog kluba sadrži aktivnosti koje niko drugi ne nudi na tržištu.

Život je premija!

FORUM „ŽIVOTNO OSIGURANJE I DOBROVOLJNE PRIVATNE PENZIJE U SVETLU REFORME PENZIONOG SISTEMA“

Privatne penzije lek za starost

Jedan od najvećih izazova Vlade Srbije sledeće godine svakako će biti sprovođenje penzione reforme. Državne institucije poručuju da građani moraju sami da brinu o svojoj budućnosti i da štede danas, kako bi mogli pristojno da prožive penzionerske dane. Da li će državna penzija biti dovoljna i kakav je značaj osiguranja života i trećeg penzionog stuba u štednji za budućnost, pokušali su da objasne Mira Erić Jović, viceguverner NBS, Slobodan Ilić, državni sekretar Ministarstva finansija, Miladin Kovačević, predsednik Upravnog odbora PIO fonda, Svetlana Vukajlović, direktor RZZO i predstavnici industrije životnog osiguranja i dobrovoljnih penzijskih fondova.

Svaki drugi dinar za penzije isplaćuje se iz budžeta, a deficit državnog penzijsko invalidskog fonda u 2010. godini iznosiće 215 milijardi dinara. Sa druge strane dobrovoljni penzioni fondovi i životno osiguranje učestvuju sa manje od jedan odsto BDP-a, a samo 20 odsto zaposlenih je prepoznalo važnost štednje za starost. Za njihovo oživljavanje potrebna je edukacija građana, ali i poreske olakšice države, poručuju predstavnici finansijske industrije.

Mira Erić Jović, viceguverner Narodne banke Srbije, ocenjuje da je za poslednjih desetak godina odnos između zaposlenih i penzionera pao sa 1,6 na 1,4, što govori dosta o neodrživosti postojećeg penzijskog sistema u Srbiji. - Često se postavlja pitanje zašto treba štedeti za starost kada ste čitav radni vek radili i valjda zaradili nešto za penziju. Istovremeno, sa odlaskom u penziju javlja se gep između dotadašnjeg i budućeg životnog standarda, zbog smanjenja prihoda u odnosu na prethodni period. Sa nastavkom dosadašnjeg trenda, taj gep će sve više da raste. Postavlja se pitanje kako ga smanjiti i omogućiti kvalitetan život i nakon odlaska u penziju. Preduslov

za to je postojanje adekvatnog regulatornog okvira i tu nesumnjivo najvažniju ulogu igra država.

Na mikro planu potrebno je obezbediti jasne, nedvosmislene i pouzdane informacije o mogućim nivoima državnih penzija, kao i o alternativama, a to su dobrovoljni penzijski fondovi i životna osiguranja.

Kada se radi o dobrovoljnim penzijskim fondovima, regulatorni okvir postoji, ali je relativno mlad i počeo je da funkcioniše 2006. godine. I životno osiguranje i dobrovoljni penzijski fondovi pokazuju trend rasta čak i u uslovima krize, ali ako pogledamo iznose njihove imovine i matematičku rezervu, oni zajedno čine manje od jedan odsto BDP-a. Samo oko 20 odsto zaposlenih prepoznalo je potrebu dugoročne štednje za starost. Oko 400.000 ljudi je pristupilo ovim institutima, od toga oko sedam odsto privatnim penzijskim fondovima, a 13 odsto životnom osiguranju. Na porast korišćenja ovih proizvoda utiče više faktora, među kojima su životni standard koji određuje mogućnosti za izdvajanje tekućih prihoda i finansijska edukacija.

Kada banka nudi kamatu od sedam ili osam odsto, onda

se čini da nema razloga da se neko odluči za neki drugi vid štednje. Zato uvek treba isticati da je za polaganje depozita u banku potrebno imati raspoloživa sredstva u tom trenutku, dok se za životno osiguranje i penzijske

fondove sredstva akumuliraju i ne morate u startu imati velike iznose.

Prema rečima **Slobodana Ilića**, državnog sekretara u Ministarstvu finansija, Srbiji je neophodna promena modela ponašanja i pojedinca i države. - Socijalno odgovorna država podrazumeva socijalno odgovoran ambijent i pojedince. Nema socijalno odgovornog ambijenta ukoliko nema dugoročno održivih javnih finansija i međugeneracijske solidarnosti po pitanju tekuće potrošnje, zaduživanja i investiranja u razvoj. Socijalno odgovorni ambijent podrazumeva i odgovornost države kako ćemo živeti u starosti. To znači, na isti način kao i u većini drugih država, da penzije pokrivaju

Mira Erić Jović, viceguverner Narodne banke Srbije

Ključno je poverenje

U narednom periodu treba se fokusirati na mlađe generacije, kako bi postale svesne da moraju da razmišljaju o svojoj budućnosti i štednji. Od ukupnog broja članova dobrovoljnih penzijskih fondova tek 5,7 odsto ima manje od 30 godina, a 35 odsto manje od 40 godina.

Od izuzetnog značaja za finansijski sektor je poverenje i to je pokazala i aktuelna kriza. Doprinos jačanju poverenja treba svi da daju, a posebnu ulogu u tome ima industrija. Da bi pojedinac doneo odluku o štednji za starost, on mora da zna sličnosti i razlike između različitih proizvoda.

egzistencijalne potrebe, a kakav će nam biti kvalitet penzionerskog života, zavisiće od toga koliko smo tokom radnog veka uštedeli. Takav model ponašanja moramo da etabliramo u državi. Stvorena je atmosfera da kada počne da se priča o penzijama, reakcija javnosti je da država ne želi više da plaća penzije i da penzije neće biti redovne. Sa sigurnošću tvrdim da će penzija biti i biće redovne. Ono o čemu može da se priča je kako će one izgledati u 2020. godini i da li će obezbeđivati pristojan život. To ne zavisi samo od države, nego i od nas samih. Osnovni problemi u vezi sa reformom su kako će izgledati indeksacija penzija, odnosno da li će penzije biti vezane za troškove života, plate,

ili će se prilagođavati po švajcarskoj formuli. Takođe je pitanje sa koliko godina će se ići u penziju. Otvaraju se i pitanja stečenih prava, da li svi zaposleni koji rade u institucijama koje daju beneficirani radni staž treba

i da imaju beneficirani radni staž. Činjenica je da manje od 20 odsto penzionera ima puni radni vek. Činjenica je i da penzioneri sve duže žive i sve duže uživaju u svojim penzijama. S druge strane, broj radnih mesta je vezan za

oporavak posle krize, a on će biti izuzetno spor, što znači da neće biti velikog povećanja radnih mesta. To znači da će penzionera biti sve više, a broj zaposlenih raste sporo. Postoji nedostatak poverenja zbog loših iskustava iz

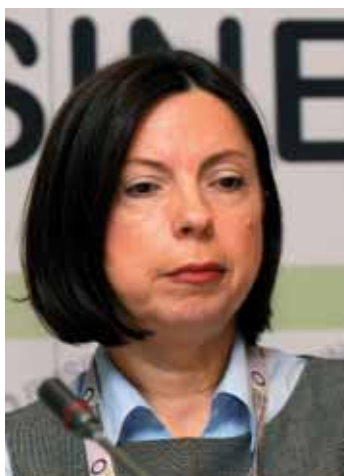
Slobodan Ilić, državni sekretar Ministarstva finansija

Neophodna edukacija

Ohrabruje rast kod dobrovoljnih penzijskih fondova, gde imamo oko 165.000 korisnika sa 215.000 ugovora, dok kod životnog osiguranja imamo 200.000 ugovora sa godišnjom premijom od 76 miliona evra. Obeshrabruje što je to i dalje mali broj ugovora, posebno u odnosu na potencijal koji imamo. Ono što radi industrija osiguranja, a što bi trebalo da radi i fondovska industrija je da krenu po Srbiji. Ova utakmica se ne dobija iz Beograda ili Novog Sada, već po Srbiji. Nivo znanja o razlikama između dobrovoljnih penzionih fondova i životnog osiguranja nije kakav bi trebalo da bude.

prošlosti i i strah od onoga što se ne poznaje, a očigledno je da se puno ne zna. Iz industrije životnih osiguranja dolaze inicijative koje zavređuju pažnju, ali na žalost, to se često odnosi samo na poreske podsticaje. Treba reći i da nema stabilnog finansijskog sistema bez približno jednakog učešća raznih grana finansijske industrije. Kod nas je previsoko učešće bankarskog dela, a premalo učešće osiguranja i fondova i treba raditi na tome da se približimo Evropi. To ne znači da banke treba da budu loše da bi drugi bili dobri. Moj predlog životnim osiguranjima i penzijskim fondovima je da bi mogli da razmišljaju o pravljenju skraćenog biznis plana u kome će predstaviti očekivanja u pogledu rasta u 2010. godini. To nije borba između vas koji učestvujete, već borba za podizanje finansijskog sektora.

Nešto drugačiji pogled na štednju u privatnim penzionim fondovima dala je

Svetlana Vukajlović, direktor Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje

Niski prinosi, a visoki troškovi

Zajednička iskustva zemalja u regionu pokazuju da su prinosi dobrovoljnih penzijskih fondova bili niski, dok su troškovi poslovanja bili visoki. Zbog nerazvijenih finansijskih tržišta i nedostatka kontrole rizika, oni su konstantno ulagali novac u državne hartije od vrednosti. To znači da štednja prikupljena kroz penzijske fondove nije investirana u privredu, što bi trebalo da bude njihova ključna uloga. Umesto toga oni su omogućavali državi da više troši, sa svim negativnim implikacijama po povećanje javnog duga.

fondovi.
- Državni sistemi osiguranja, kako penzioni tako i zdravstveni, susreću se sa određenom dozom nepoverenja i tezom da treba krenuti ka privatizaciji. Javlja se teza da je ovakav sistem penzionog osiguranja prevaziđen, čak i da postoji samo kod nas. Državni sistemi penzionog osiguranja su prisutni u svim zemljama OECD-a osim u četiri zemlje i svi funkcionišu, kao i u Srbiji, kao "pay as you go" sistemi. Starenje stanovništva jeste

što pre počnu da ulažu, kako bi se osigurali za starost. Pitanje je da li dobrovoljno penzijsko i životno osiguranje kao dopuna državnoj penziji zaista može biti garant veće sigurnosti u starosti. Pojedini fondovi u svojim prezentacijama pokazuju da su državne penzije neizvesne, kao i da će penzije kod privatnog fonda biti veće nego što se dobija ulaganjem u državni penzijski fond. Kada se vremenski period uzme u obzir, to nije baš tako. Da je neko ove godine otišao u penziju, a

odluče za privatno penziono osiguranje da penzija zavisi od uplaćenih doprinosa i sposobnosti određenog fonda da ih dalje uvećava, a rizik snosi korisnik. Dakle, nema garantovane penzije, a sav rizik loših ulaganja je na korisniku. Da bi buduće privatne penzije za generacije koje danas uplaćuju doprinose bile više, potrebno je da sredstva na individualnim računima rastu više nego penzije u "pay as you go" sistemu. To znači da bi realna kamatna stopa morala biti viša od stope privrednog rasta i rasta zarada, a administrativni troškovi privatnog penzionog fonda niži od troškova državnog PIO fonda, što po pravilu nije slučaj. O višim prinosima, a samim tim višim penzijama, još je teže govoriti u uslovima investicionog rizika koji nosi ekonomska kriza, kada vrednost kapitala akumulirana u penzijskim fondovima praktično opada. Kod obračuna privatnih penzija postavlja se pitanje, koliko će zaista 24.000 dinara vredeti za 25 godina kada isplata krene? Ako preračunamo u devize, sa kamatama koje se predviđaju, neko posle 30 godina uplaćivanja treba da dobije 24.000 evra. Međutim, ako imamo diskontnu stopu na 30 godina, onda vidimo da je gotovinski ekvivalent toga

Miladin Kovačević, predsednik UO PIO fonda

Penziona i reforma javnog sektora

Važna pitanja su mogu li se kreirati izvorni prihodi koji će donekle alimentirati penzioni fond i može li se penzioni fond emancipovati od budžeta. Za to je potrebna kapitalizacija penzionog fonda, koja bi podrazumevala formiranje portfolija imovine fonda. To se može ostvariti ako reformu penzionog sistema sagledamo u sklopu reforme celokupnog javnog sektora. Reforma javnog sektora podrazumeva korporativizaciju javnih preduzeća, komunalnih sistema i politiku upravljanja gradskim građevinskim zemljištem i infrastrukturnim fondovima.

Svetlana Vukajlović, direktorka Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje. Ona ocenjuje da državni fondovi, iako se sve više javlja nepoverenje u njih, i dalje predstavljaju sigurniji penzijski sistem nego privatni

demografska realnost Srbije i jedan je od osnovnih motiva za pokretanje penzijskih reformi. Kada se priča o štednji za starost i o privatnom penzijskom i životnom osiguranju, govori se da građane treba informisati da

da je uplaćivao u privatni penzijski fond poslednjih 40 godina, njegova penzija bi verovatno iznosila nula dinara. Ovako oni ipak imaju državnu penziju, kolika god da je. Takođe, treba pošteno reći onima koji treba da se

Компанија Дунав осигурање а.д.о. је кућа са најдужом традицијом на домаћем тржишту осигурања, дугом више од 140 година. Једина смо домаћа осигуравајућа кућа која у својој понуди, са више од 90 производа, има све врсте осигурања.

Нашу снагу чине зависна предузећа: Дунав ре, Дунав ауто, Дунав Stockbroker, Дунав друштво за управљање добровољним пензијским фондом, Косиг Дунав осигурање.

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

У чему је још Дунав осигурање а.д.о. прва компанија?

Прва компанија по висини укупне премије (155 милиона евра)

Прва компанија по броју издатих полиса (око 1,2 милиона комада)

Прва компанија по висини и брзини исплате штете (79 милиона евра)

Прва по броју возача који нам верују (око пола милиона осигураних возила)

Прва по величини продајне мреже (са више од 600 пословница)

Прва компанија у неживотном осигурању (са више од 31% тржишта на нашим просторима)

Прва компанија са реосигуравајућом кућом - Дунав ре (са више од 70% домаћег тржишта реосигурања)

Прва компанија са пензијским фондом (са више од 50% домаћег тржишта)

Прва компанија која плаћа највећи годишњи износ пореза и доприноса држави (око 21 мил. евра)

Прва компанија по броју запослених

...и то није све..

0800 386 286
DUN AVO

БЕСПЛАТАН ПОЗИВ
www.dunav.com

ДУНАВ ОСИГУРАЊЕ

за Васе добро!

Nebojša Divljan, Delta đeneralni osiguranje

Drugi stub se može uvesti

Najmasovniji oblik primene individualne odgovornosti za sopstvenu sudbinu je drugi stub penzijskog osiguranja. Postoje zemlje koje ni nemaju prvi stub, a privatno penziono osiguranje je praktično jedini model. Pokušaj da se drugi stub stavi u istoriju polazi od tri teze. Prva je da nemamo u šta da ulažemo. Međutim, taj novac će izmisliti ulaganja, jer ovoj zemlji su potrebne milijarde evra novih projekata. Druga teza je da je zbog krize poljuljan drugi stub. Možda u Argentini, ali ne možemo da se oslonimo na jedan primer. I treće, kaže se da je za zemlje našeg razvoja drugi stub nemoguć. Naravno da je nemoguć, kada smo preterali sa deficitom prvog stuba. Pre tri godine deficit je bio 80 milijardi, a sada smo došli do 220 milijardi dinara. Kada bi se uveo drugi stub, počelo bi se sa minusom od 300 milijardi. Ali nije jeres ni da prvih godina država pokriva deficit i privatnih fondova. Problem je što ništa ne produžimo, a od promena je prošlo devet godina.

2.450 evra.

Treba reći da nepovoljan odnos onih koji uplaćuju doprinose i onih koji primaju penzije, nije posledica demografskih kretanja, već pre svega visoke nezaposlenosti i rasprostranjenosti sive ekonomije.

Kada pričamo o reformi penzionog sistema, treba da pričamo i o reformi naplate doprinosa, jer imamo situaciju da dugovanja za doprinose penzionom fondu prevazilaze izdvajanja iz budžeta za finansiranje deficita u penzionom sistemu. Pitanje je da li bi, kada bi se ti doprinosi naplatili, državni penzioni fond bio sam po sebi održiv. Imamo situaciju da Poreska uprava ne evidentira zaduženja za mnoga pravna lica iako imaju zaposlene kojima isplaćuju zarade, dozvoljava se isplata zarada bez uplate doprinosa. A na svim semaforima imamo prodaju prsluka bez fiskalnih računa i na to niko ne reaguje. Ne možemo pričati o reformi penzionog sistema dok ne počnemo priču o reformi ukupne poreske administracije.

Za **Miladina Kovačevića** predsednika Upravnog odbora Fonda penzijsko invalidskog osiguranja najvažnija i najteža pitanja su vezana za reformu penzionog sistema.

- Osnovna pitanja su može li se kreirati održiv penzijsko invalidski sistem, može li on biti socijalno prihvatljiv i da li se mogu kreirati izvorni prihodi državnog penzijskog invalidskog osiguranja. Takođe, da li se taj sistem može emancipovati od budžeta. Pitanje je i koji je to vremenski horizont u kome se može sagledati transformacija celog penzijskog sistema. U ovom trenutku bitna je studija Svetske banke "Doing more with less" i makroekonomski okvir revizije aranžmana sa MMF-om. Svi smo već svesni da je drugi stub, obavezno privatno penziono osiguranje, već eliminisano na forumima stručnjaka, a i Svetska banka ne smatra više primenljivim taj stub u relativno siromašnim zemljama i zemljama u tranziciji kao što je Srbija.

U 2010. godini ukupni izdaci za penzije koji su projektovani na 471 milijardu dinara predstavljaju 14,7 odsto BDP-a. Prema studiji Svetske banke, primena kratkoročnih mera i njihova implementacija u zakon koji je u izradi, svela bi učešće penzija na 10,7 odsto BDP-a u 2020. godini. Daleko najvažnija mera je zamrzavanje penzija u 2009. i 2010. godini, a potom se predlaže da se krene sa indeksacijom penzija prema

inflaciji. Sa tom računicom, uštedeo bi se jedan odsto BDP-a godišnje, a do 2020. godine može da se napravi ušteda od 5,4 milijardi evra. U isto vreme ako se do 2020. godine transferi iz budžeta koji u 2010. godini iznose 215 milijardi dinara (7,2% BDP-a) ili oko 2,26 milijardi evra, zamrznu onda će se napraviti ušteda od 25 milijardi evra. Sa četiri odsto realnog pada u 2010. godini i rastom od četiri odsto u 2012. godini, sa indeksacijom prema inflaciji i sa MMF-ovim projekcijama BDP-a, sa sadašnjih penzija od 62 odsto prosečne plate, došli bismo na 40 odsto prosečne plate 2020. godine. U tekućim cenama prosečna penzija bi iznosila 21.052 dinara u 2020. godini. Pitanje koje se nameće je da li je socijalno prihvatljivo da penzija bude 40 odsto prosečne plate. Stopa zamene u razvijenijim zemljama je viša od toga. Ovaj nivo penzija ne može da obezbedi elementarnu egzistenciju.

Nebojša Divljan, generalni direktor Delta đeneralni osiguranja očekuje da država prihvati predlog osiguravača, takozvani "francuski" model koji bi trebalo da životno osiguranje učini atraktivnim, a državi obezbedi kapital za dugoročne investicije. - Želimo da što veći broj ljudi preuzme odgovornost

za sopstvenu budućnost, da preduzme individualne akcije, a mi treba da im pomognemo u tome. Tu postoje dva segmenta, životno osiguranje i penzioni sistem. Na području životnog osiguranja prezentovali smo dva predloga državi. Jedan je francuski model, koji podrazumeva poreski povraćaj na uloženu premiju osiguranja. Nekoliko evropskih zemalja se od 1960-ih do 1980-ih razvilo, između ostalog, i na tom konceptu. Predložili smo državi da odobri 25 odsto povraćaja, ako se radi o dugoročnom projektu. Spremnimo da sva sredstva od premije uložimo u

dugoročne državne obveznice i da na taj način finansiramo dugoročne infrastrukturne projekte. Naša specifičnost je što tražimo dvadesetogodišnje plasmane. Mi imamo dvadesetogodišnje ugovore i ako imamo petogodišnje plasmane, naši bilansi nisu zdravi. Dali smo predlog da napravimo državni pozitivan tok gotovine. To će funkcionisati tako što će osiguranje uplatiti premiju od, na primer, 1.000 evra državi, a država naredne godine vraća 250 evra građaninu, dok osiguravajuća kuća opet daje državi 1.000 evra. Država time dobija sredstva iz domaće akumulacije i uvek će imati razvojni deo budžeta. Kada smo razgovarali sa predstavnikom Svetske banke, on je prvih pet minuta bio sumnjičav prema predlogu, ali je na kraju rekao da je država trebalo da ponudi osiguranjima taj model. Ako mi neko kaže da država ima neograničen pristup dugoročnim sredstvima iz sveta, ja se povlačim. Ali ne verujem da je tako, inače ne bismo do Novog Sada putovali 2 sata, po nečemu što bi trebalo da bude autoput. Čuli smo da Ministarstvo

Milenka Mila Jezdimirović, generalni direktor Dunav osiguranja Voditi brigu o sebi

Moramo da prepoznamo teret koji imamo u pogledu penzija i da edukujemo stanovništvo o potrebi vođenja brige o sebi. Teret moramo deliti između činilaca koji mogu biti aktivni, a to je pre svega država kojoj treba malo više kuraži da prihvati ovakve predloge industrije osiguranja. Ako taj teret ne podelimo i ne omogućimo mobilisanje dela BDP-a za investicije kojima bi se u dužem roku obezbeđivala sredstva za alimentaciju tih fondova, nećemo imati šansu da izađemo iz ovog kruga u kome se sada vrtimo.

ekonomije nije srećno sa evroobveznicama, ali mi možemo da se korigujemo. Ne moraju biti evroobveznice, već mogu biti evroindeksirane obveznice. Dok obveznice dođu na naplatu, evro će biti domaća valuta. Mi smo kao industrija učinili dosta da artikulišemo predlog, a ja da sam država, oberučke bih ga prihvatio. Imamo i drugi predlog, a to je da se izjednači tretman životnog i penzionog osiguranja, u smislu tekućeg poreskog oslobođanja. Predlog je u mesecu kada se uplaćuje premija životnog osiguranja, posebno kada to radi poslodavac, da se oslobodi poreza i doprinosa isto kao i kod dobrovoljnog

penzijskog osiguranja. U ime industrije osiguravača moram da kažem da smo mi protiv toga da se naš težak rad završi izjednačavanjem životnog i privatnog penzionog osiguranja, zato što treći stub u Srbiji nije najbolje prihvaćen. To se vidi po količini prikupljenih sredstava. Od 160.000 članova, većina je iz javnih preduzeća i velikih državnih sistema. On se jednostavno nije primio kod srpskih privatnih preduzetnika.

Milenka Mila Jezdimirović, generalni direktor Dunav osiguranja, upozorava da su iznosi koji svakog meseca moraju da se izdvoje iz budžeta sve veći, a pri tome

nema prostora da se ta sredstva bar malo investiraju i olakšaju finansiranje deficita. - Industrija osiguranja dosta dugo i dobro radi na zajedničkim principima koji mogu da pomognu oživljavanju životnog osiguranja. Nekada u okviru makroekonomskog okvira Republike Srbije, kada je bila dosta stabilnija situacija, bilo je sasvim jasno šta su makroagregati koji određuju bilanse penzija i bilanse poreskog kapaciteta. Kako je vreme odmicalo, apetiti i stečena prava za subvencionisanjem fondova postajali su sve veći. Mene kao nekog ko je dosta dugo radio na budžetu plaši podatak da raste iznos koji mora da se izdvoji iz budžeta i to za tekuću isplatu penzija. Najstrašnije je što u toku jednog meseca imamo transfere samo za isplatu penzija. Ne postoji nikakav manevarski prostor da se i taj deo makar malo negde investira.

Mirjana Grbović, direktor društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondom Dunav penzija, napominje da država mora da se odluči šta želi. Da li želi uvođenje drugog stuba ili ne. - Sve vreme govorimo o promenama u okviru prvog stuba, a osnovno pitanje je da li će se uvesti drugi stub. Uvođenje drugog stuba je ključno pitanje i pitanje je

političkog konsenzusa kod nas, a zatim ekonomsko pitanje. Prema analizama, troškovi uvođenja drugog stuba vrlo su visoki i amortizacija tih troškova trajala bi 20 godina. Meni se čini da ćemo ostati pri prvom i trećem stubu i da će do uvođenja drugog stuba teško doći. Zemlje u regionu koje su ga uvele uglavnom su taj deficit popunile iz prihoda od privatizacije. Mi smo takvu priliku propustili, jer ne vidim da ćemo u budućnosti imati tako visoke prihode od privatizacije. Zato se mora tražiti alternativa. Nismo zadovoljni brzinom razvoja penzijskih fondova, ali država može da nam pomogne. Nije bilo dovoljno samo doneti zakon i dati neke olakšice. U jednom trenutku država je nanela veliku štetu dobrovoljnim penzijskim fondovima, kada je početkom 2008. godine doneta odluka da se zaposlenima u NIS-u i PTT-u ne uplaćuje više dobrovoljno penzijsko osiguranje, već da se za taj iznos povećaju zarade. To je imalo dvostruki negativan efekat. Prvo se povećala javna potrošnja, a trebalo je da se smanji. Sa druge strane NIS, koji je već imao neki novac na račun u privatizovan. Da su se doprinosi uplaćivali i novi vlasnik bi nastavio da ih uplaćuje. Zaposleni su na taj način oštećeni. Oštećeni su i penzijski fondovi, jer se smanjio broj aktivnih članova

i imovina fondova. Tada je država poslala negativnu poruku javnosti, da je važnije povećati zarade za 3.000 dinara, nego uplaćivati doprinose u privatni penzioni fond.

Penzijski fondovi su dobili podsticaje, oslobođanje od poreza i doprinosa na uplate do 3.528 dinara, ali

i njima treba omogućiti da imaju privatnu penziju. Što se edukacije tiče, do sada nisam čula da je neki predstavnik države rekao javno da je dobro uplaćivati privatnu penziju. Sadašnja regulativa je prilično kruta, a mi smo na kraju prošle godine imali 53 odsto sredstava u gotovini, jer nismo

životnog osiguranja je da svako pojedinačno određuje na koju sumu će se osiguravati, za razliku od imovinskih osiguranja, gde se tačno zna koliko nešto vredi i na tu sumu se osigurava. Pošto je život najvrednija stvar, očekivalo bi se da ljudi najviše pažnje posvećuju životnom osiguranju, ali to kod nas

Mirjana Grbović, Dunav penzije

Problemi sa investiranjem novca

Teoretski postoji mogućnost investiranja u korporativne obveznice, ali u praksi se nailazi na niz prepreka koje bi mogle lako da se razreše. Mi smo bili u situaciji da kupimo korporativne obveznice, ali emitent nije htio da uzima bankarsku garanciju, jer to poskupljuje transakciju. Osim toga, kada već dobije garanciju, onda može da uzme i kredit od banke. Takođe, uslov je da mora sa obveznicama da se izađe na berzu, što još poskupljuje ceo aranžman. To ne važi za osiguranja i ja ne vidim razlog za pravljenje te razlike.

te olakšice se odnose na poslodavce, a ne na fizička lica. Trebalo bi smisliti neki način da se stimulišu i fizička lica da vode više računa o svojoj budućnosti. U ovom trenutku najbolji način za stimulisanje bi bio kada bi se prešlo na isplatu bruto zarada. Treba obratiti pažnju da se stimulacijom obuhvati i poljoprivredno stanovništvo koje sada ima minimalne penzije, ili ih neće imati uopšte. Imamo i deo stanovništva u svojoj ekonomiji koji nikada neće imati penziju

imali gde da ih investiramo. Predlozi koje šaljemo realizuju se jako sporo i još nije ukinuta odredba da ne možemo više od pet odsto imovine fonda plasirati u depozite.

Mladi ljudi trebalo bi više da razmišljaju o ulaganju u životno osiguranje, jer imaju priliku za veći prinos. Međutim, u Srbiji prosečna starost osiguranika je 45 godina ukazuje **Dragan Filipović**, direktor životnog osiguranja u Viner štedišu.

- Osnovna karakteristika

nije slučaj. Učešće premije životnih osiguranja u ukupnim premijama svih osiguranja je tek 12 odsto, što znači da je tržište osiguranja života ovde vrlo nerazvijeno i ima dosta prostora za napredak. Ljudi se osiguravaju sa četrdesetak godina i očigledno „gađaju“ odlazak u penziju sa 65 godina, kako bi dopunili penziju za koju misle da neće biti dovoljna. Logičnije bi bilo da mladi ljudi razmišljaju o tome zato što imaju duži period u kome će biti veća kamata i veća dobit. Ali teško je očekivati da mladi ljudi, u tridesetim godinama, razmišljaju o životnom osiguranju. Nalaze se na početku karijere, imaju niske plate, a nisu još ni sazreli, jer većina još živi sa roditeljima. Da mogu da dobiju posao čim završe školu, verovatno bi razmišljali drukčije. Treba raditi na edukaciji, da se ne govori o štednoj komponenti, jer se tu ne možemo takmičiti sa bankama, već govoriti o tome

Dragan Filipović, Viner štedišu osiguranje

Uz kredit i osiguranje

Ljudi prvo rešavaju svoje materijalne probleme, pa tek onda razmišljaju o životnom osiguranju. Jedan od primera je pri kupovini stana na kredit. Banke im traže da se osiguraju za slučaj smrti, kako bi banka mogla lakše da naplati dug. Ljudi uzimaju osiguranje zato što banke to traže, ali ukoliko ne postoji zahtev banke, ne razmišljaju o tome. Uopšte ne vide da je to korisno za njih i ne razmišljaju o situaciji da nemaju novca za otplatu kredita.

Mi ne prodajemo osiguranje. Mi kupujemo vaš rizik.

Osiguranje nove generacije.

Kada stvari krenu nepredviđenim tokom, nemate razloga za brigu. UNIQA osiguranje je pouzdani oslonac vašeg biznisa, šta god se dogodilo. Naš biznis paket osiguranja, prilagođen svim specifičnostima vašeg posla, daje kompletna rešenja za potpunu sigurnost poslovanja, osiguranje imovine, zaposlenih i opreme.

www.uniqa.rs • Kontakt centar 011 20 24 100

UNIQA

šta je zaista osiguranje. Kod nas se ne govori o pravoj svrsi osiguranja, već se uglavnom govori o štednji, pa se upada u zamku da se govori o dobiti. Da bi se privukla pažnja ljudi, dobit je dosta visoka i onda dovodimo u neprijatnu situaciju osiguravajuće kuće. I osiguravajuće kuće treba da se ponašaju odgovorno, naročito kada govorimo o našim obavezama na osnovu osigurane sume, matematičke rezerve i dobiti.

Odgovorno finansijsko planiranje jedne porodice podrazumeva ne samo kratkoročnu štednju, već i dugoročnu štednju kroz penzione fondove i životno osiguranje, smatra **Zoran Višnjić**, generalni direktor Unika osiguranja.

- Jasno je da je životno osiguranje nerazvijeno, ali čini se da sazreva svest da moramo nešto da učinimo. Srbiji je potreban jak finansijski sektor, što podrazumeva jak bankarski sektor, penzione i investicione fondove, berzu i sektor osiguranja. Postoji veliki debalans u razvoju finansijskog tržišta, jer 95 odsto sve štednje je u bankama, a samo dva odsto je u životnim osiguranjima.

U evrozoni taj procenat je 21 odsto.

Ubeđeni smo da je francuski model, po kome država vraća 25 odsto premije, dobar za sve. Bojim se da polovičnim merama nećemo ostvariti cilj. Ukoliko građani ne prepoznaju interes da na duži rok ulažu u osiguranja, a pri tom ne možemo da se poredimo sa kamatnim stopama na kratkoročnu štednju u bankama, bojim se da nećemo iskoristiti potencijale koji postoje u životnom osiguranju. Eventualno izjednačavanje tretmana životnog osiguranja sa dobrovoljnim penzijskim fondovima neće dati rezultate, ma koliko mi išli po Srbiji. Industrija osiguranja je napravila predlog, kreirala „cash flow“, dala primere iz drugih zemalja, predstavili smo ga Svetskoj banci, predložili izmenu zakona i spremni smo da uradimo naš deo, ali i očekujemo vetar u leđa od strane države sa svojim poreskim olakšicama.

Dario Šiler, izvršni direktor za sprovođenje osiguranja i razvoj proizvoda DDOR iz Novog Sada ističe razlike između životnog i penzionog osiguranja, ali i tvrdi da su to dva lica iste medalje.

- Definicija životnog osiguranja je preuzimanje rizika da dođe do neželjenih događaja kao što su smrt, bolesti ili invaliditet, ali takođe i rizik preživljavanja, odnosno dugovečnosti. Osim toga osiguravači pokušavaju da sakupe uštedevinu građana. Životno osiguranje je obimnije od penzionog, zato što mi pokrивamo i dugovečnost. Postoje i neke zajedničke karakteristike: pokrивamo ozbiljan rizik, baziramo se na dugom roku, baratamo verovatnoćom, ali imamo i finansijski aspekt. Nema razloga da ove dve industrije imaju različit tretman i obe industrije treba da imaju povlašćen fiskalni tretman. Prava razlika je društvena. Životno osiguranje je dobrovoljno osiguranje sa velikom vrednošću za ekonomiju zbog dugoročnih investicija. Penzijsko osiguranje se delom zasniva na prisili. Građani su prisiljeni da štede novac kako bi imali penziju u budućnosti. Jasno je da su vlade zbog toga zainteresovane da ima kontrolu nad ovim i zato daje fiskalne olakšice.

Vojko Saksida, direktor Triglav penzijskog fonda, ocenjuje da država uopšte ne želi da

sasluša predloge industrije penzionih fondova, iako imaju dosta toga da ponude.

- Penzijski fondovi imaju jedan proceduralni problem, a to je da država isključuje nas kao industriju iz svih pregovora o reformama penzionog sistema. Mi sebe posmatramo kao sastavni deo penzijskog sistema Srbije.

Osiguravajuća društva žele da izjednače osiguranje života i dobrovoljne penzijske fondove, ali to nije isto. Jeste komplementarno, ali nije isto. Njima u ovom trenutku odgovara da se izjednačimo, zato što smo mi već dobili poresku olakšicu. Kada to budu dobili, oni idu dalje svojim putem, a to je put komercijalizacije.

Jedna od suštinskih razlika između životnog osiguranja i penzijskih fondova je u obaveznosti. Mi imamo 35 do 40 odsto aktivnih članova u penzijskim fondovima, a to nije isto kao kada se zaključi ugovor o životnom osiguranju, gde postoji obaveza plaćanja. Takođe, ako se poredi neto imovina penzijskih fondova i matematička rezerva osiguranja, dobija se pogrešna slika. Kod osiguranja života 40 odsto matematičke rezerve nestaje. U neto vrednosti

Oseti život⁵

1
Poverenje

2
Porodica

3
Tradicija

4
Sigurnost

Četiri elementa su nas spojila:
Poverenje. Porodica. Tradicija. Sigurnost.

A peti nas je povezoao:
Život.

Wiener Städtische osiguranje **7** godina u Srbiji

Bulevar Mihaila Pupina 165g
11070 Novi Beograd
Call centar: 0800 200 800
www.wiener.co.rs

WIENER
STÄDTISCHE
VIENNA INSURANCE GROUP

Zoran Višnjić, Unika osiguranje

Rizik snosi osiguravajuća kuća

U odnosu na sve druge finansijske opcije, životno osiguranje ima jednu specifičnost. Puno pokriva kod životnog osiguranja počinje sa uplatom prve premije, na primer, ako uplatite 50 evra, odmah imate pokriva od 5.000 evra. To je specifičnost i zato životno osiguranje ne treba da se poredi sa štednjom u bankama. Kod njih se isplaćuju akumulirana sredstva, plus određena kamata ili dobit. Kod osiguranja rizik investiranja snose osiguravajuće kuće što je razlika životnog osiguranja i drugih opcija.

fonda postoji samo mali deo koji pripada društvu za upravljanje. Čak i to dopunama i izmenama zakona hoće da nam smanje. Posle tri godine postojanja fondova, neko sebi daje za pravo da analizira da li neko društvo za upravljanje uzima previše para i da li će se možda obogatiti. Ali uglavnom sva društva funkcionišu po sistemu dokapitalizacija i finansiranja od strane osnivača.

Uvođenje drugog stuba penzijskog osiguranja nema alternativu. Jedno od spomenutih rešenja za prvi stub je njegova kapitalizacija. To jeste rešenje, ali to je sada nemoguće uraditi. Mi smo pozivani na neke prezentacije o drugom stubu, koje su bile čista kritika bez ijednog pozitivnog ugla. Bez obzira na visoke troškove uvođenja, ovo je odličan momenat da se to uradi. Zemlja je u velikim problemima, sve nam je problematično, pa nek bude i to. Ni za deset godina neće biti bolji uslovi. Privatni penzioni fondovi ne kritikuju državne penzije, već samo ljudima otvaramo oči da država neće moći da se brine o njima kada odu u penziju.

Uvođenje drugog stuba pensionog osiguranja izazvalo je raspravu između govornika, a **Miladin Kovačević** pokušao je da objasni zašto njegovo uvođenje u Srbiji nije moguće. - Dva su temeljna razloga zašto

je drugi stub depasiran. Prvi razlog je da on podrazumeva podelu doprinosa od 22 odsto na plate i usmeravanje jednog dela ka obaveznom privatnom osiguranju. U uslovima siromaštva, gubitka radnih mesta, rastućeg deficita u PIO fondu, svako oduzimanje dela prihoda tom fondu nužno povećava transfere države i širi jaz u tom fondu. U našim uslovima to nije poželjno. Drugi razlog je to što

prihoda i recesije. Međutim, nismo čuli osnovnu stvar, a to je poređenje rizika ulaganja u penzijske fondove, životno osiguranje i banke. Jedan od osnovnih problema je ukorenjeno nepoverenje u finansijski sistem. Ko ima najmanji rizik, kod njega će da štedim.

Nebojša Divljan je precizirao da treba ulagati u sve po malo, jer prosečna evropska porodica

koji sa uvođenjem drugog stuba treba da postane tri milijarde, strašan problem. Taj početak se pravi u periodu ekspanzije, a ne kada je pola penzijskog fonda finansirano iz transfera države.

Nikola Altiparmakov, fiskalni savetnik u Ministarstvu finansija i USAID-a ocenio je da je životno osiguranje jako bitan deo finansijskog sektora, ali ono je mnogo šire da bi se stavljalno samo u kontekst penzijske reforme i obezbeđivanja prihoda u starosti.

- Životno osiguranje može biti i na tri ili pet godina. Životno osiguranje u užem smislu u kom bi osiguranici štedeli 20 ili 30 godina, a onda povlačili novac u vidu rente, već postoji u vidu dobrovoljnog penzijskog osiguranja, za koje postoje poreske olakšice i osiguranje bi trebalo da se razvija u tom pravcu.

Dario Šiler, DDOR Novi Sad

U fondovima rizik na klijentu

Penzijski fondovi su organizovani tako da tokom perioda akumulacije nema rizika za društvo koje upravlja fondom. Ako se nešto desi i fond ostane bez para, oni članovima mogu da kažu samo - izvinite. Kod penzijskog fonda nema nikakve garancije i sav rizik je ostavljen klijentu. Kada stigne period za naplatu penzijski fondovi nemaju nikakvu mogućnost da zadrže klijenta i da isplaćuju penziju, jer klijenti najčešće samo dođu i pokažu novac. Sa te strane, penzijski fondovi izgledaju kao zajednički investicioni fondovi.

sredstvima fiskalne prinude država usmerava neki novac u privatne fondove. To je neprirodna simbioza državnih prinuda i privatne inicijative. Što se tiče poreskih olakšica, država bi trebalo da se pozabavi razvojem životnih osiguranja, uključujući poreske olakšice. Ali treba znati jednu stvar, nema te države koja će se baviti poreskim olakšicama u uslovima sužavanja poreskih

štedi 35 odsto u bankama, 12 odsto u penzionim fondovima i 21 odsto u životnom osiguranju. Pravi se balansirani portfolio, jer svako ulaganje ima svoju namenu. - Potpuno je jasno da Srbija u ovom trenutku nema polaznu osnovu za drugi stub. Ali zadnjih nedelja se priča da je koncept drugog stuba odbačen kao koncept u modernom svetu. Naravno da je za Srbiju sa 2,5 milijarde evra minusa,

Trenutni francuski model i zakon u Francuskoj, uopšte ne propisuje povraćaj 25 odsto sredstava na premiju, već samo na premiju koja se odnosi na pokriveno rizike, ali to nije sporno, time se stimuliše socijalno odgovorno ponašanje. Međutim, ako država oporezuje štednju u bankama sa 10 odsto, teško je onda stimulisati štednju u alternativnim i konkurentskim firmama sa 25 odsto.

Pokazaće vreme...

...mudrost Vaših odluka. Zato, odlučite se za prave vrednosti – one koje trajanjem dobijaju na ceni. DUNAV dobrovoljni penzijski fond okupio je preko 81.000 članova*, koji su odabrali vreme za svog saveznika. U sezoni izazova, odmeren korak vodi dalje. Trendovi i hirovi su od danas za sutra. Prave vrednosti stvaraju se duže i daju više.

**DUNAV
DOBROVOLJNI
PENZIJSKI FOND**

info telefon 0700 700 600 www.dunavpenzije.com

*81.702 člana na dan 31.12.2008. – Statistički aneks Narodne banke Srbije.

PROBUDI SE... I MIRNO SPAVAJ

BANK

Srećni praznici!